



Sygn. akt IV KK 283/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **M. S.**

skazanej z art. 284 § 3 k.k., 275 § 1 k.k i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 października 2020 r.

kasacji na korzyść, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 29 sierpnia 2019 r., sygn. akt VIII K (...)

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę M. S. Sądowi
Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2019 r., sygn. akt VIII K (...), Sąd Rejonowy w K. uznał oskarżoną M. S. za winną popełnienia przestępstwa z art. 284 § 3 k.k., art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegającego na tym, że w nieustalonym czasie, lecz nie wcześniej niż w dniu 29 grudnia 2017 r., a nie później niż w dniu 5 stycznia 2018 r., na terenie Hali Widowiskowej „S.” przy K. w K., przywłaszczyła sobie rzecz znaną w

postaci skórzanego portfela o wartości 100 zł z zawartością: pieniędzy w kwocie 2100 zł, dowodu osobistego, karty bankomatowej I. - wystawionych na nazwisko M. K., ukrywając dokument prawa jazdy wystawiony na nazwisko M. K. , którym nie miała prawa wyłącznie rozporządzać, powodując szkodę w mieniu M. K. w łącznej wysokości 2.200 zł i skazał oskarżoną na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Nadto, Sąd Rejonowy zobowiązał oskarżoną do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego M. K. kwoty 2.200 zł oraz zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania.

Powyższy wyrok nie został skutecznie zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 6 września 2019 r. Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2019 r. Sąd Rejonowy w K. nie uwzględnił wniosku skazanej o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji od wyroku z dnia 29 sierpnia 2019 r., a następnie zarządzeniem z dnia 7 stycznia 2020 r. odmówił przyjęcia zażalenia na powyższe orzeczenie, z uwagi na wniesienie go po terminie. Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 12 lutego 2020 r., sygn. akt Kz (...), utrzymał w mocy zaskarżone przez skazaną zarządzenie.

Kasację od wyroku Sądu Rejonowego w K. wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył orzeczenie w całości, na korzyść skazanej. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 133 § 1 i 2 k.p.k., polegające na błędnym przyjęciu, że M. S. została prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy głównej w sytuacji, gdy stosowną korespondencję wysłano jedynie na nieaktualny adres zamieszkania, z pominięciem wskazanego przez nią na dalszym etapie postępowania adresu do doręczeń, a w konsekwencji brak było podstaw do uznania jej za doręczoną w trybie zastępczym określonym w tym przepisie, w następstwie czego doszło także do obrazy art. 374 § 1 k.p.k. oraz art. 117 § 1 i 2 k.p.k. i art. 6 k.p.k., bowiem przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonej i wydanie wyroku było dopuszczalne tylko w przypadku prawidłowego doręczenia zawiadomienia o jej

terminie, co doprowadziło również do uniemożliwienia oskarżonej wzięcia udziału w rozprawie oraz realizacji przysługującego jej prawa do obrony.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym, co pozwoliło na jej uwzględnienie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie podkreślić należy, że Kodeks postępowania karnego przewiduje różne formy doręczeń przesyłek pocztowych zawierających zawiadomienia oskarżonego o czynnościach procesowych, od doręczenia osobistego (art. 132 § 1 k.p.k.), poprzez doręczenie przesyłki dorosłemu domownikowi (art. 132 § 2 k.p.k.), doręczenie za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefaksu (art. 132 § 3 k.p.k.), doręczenie zastępcze w trybie tzw. „podwójnego awizo” (art. 133 § 2 k.p.k.), czy wreszcie doręczenie osobie upoważnionej do odbioru korespondencji w miejscu stałego zatrudnienia adresata (art. 133 § 3 k.p.k.). Zgodnie z art. 132 § 4 k.p.k. doręczenie oskarżonemu zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy głównej nie może nastąpić poprzez doręczenie przesyłki dorosłemu domownikowi, osobie upoważnionej do odbioru korespondencji w miejscu stałego zatrudnienia adresata ani za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefaksu.

Z kolei zgodnie z dyspozycją art. 374 § 1 k.p.k. oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie. Przewodniczący lub sąd mogą uznać jego obecność za obowiązkową. Jakkolwiek, wobec treści aktualnie obowiązującego art. 374 § 1 k.p.k. obecność oskarżonego na rozprawie, co do zasady, nie jest obowiązkowa, to jednak przepis ten statuuje uprawnienie oskarżonego do udziału w rozprawie. To zaś oznacza, że oskarżony musi zostać o jej czasie i miejscu prawidłowo powiadomiony (art. 117 § 1 k.p.k.). Natomiast zgodnie z art. 117 § 2 k.p.k., czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Przepis art. 117 § 2 k.p.k. ma charakter gwarancyjny dla stron uprawnionych do wzięcia udziału w czynności procesowej.

W świetle obowiązujących przepisów można zatem prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego, którego udział w rozprawie nie jest obowiązkowy tylko wówczas, gdy został on prawidłowo, a więc w sposób zgodny z treścią przepisów zawartych w rozdziale 15 Kodeksu postępowania karnego, zawiadomiony o jej czasie i miejscu. Nieprawidłowe powiadomienie jest z kolei równoznaczne z niepowiadomieniem o terminie rozprawy i w rezultacie zawsze rodzi konieczność zaniechania jej przeprowadzenia, o czym wprost stanowi przepis art. 117 § 2 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że w sytuacji, gdy Sąd doręcza oskarżonemu zawiadomienie o terminie rozprawy na dotychczasowy adres zamieszkania, mimo zrealizowania przez oskarżonego obowiązku z art. 75 § 1 k.p.k. i powiadomienia organu prowadzącego postępowanie o zmianie miejsca zamieszkania czy pobytu trwającego dłużej niż 7 dni oraz wskazania nowego adresu do doręczeń, to takie zawiadomienie jest wadliwe i nieskuteczne.

Do takiej wadliwości czynności zawiadomienia doszło w niniejszej sprawie. Sąd Rejonowy w K. błędnie uznał, że oskarżona M. S. została prawidłowo powiadomiona o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 22 sierpnia 2019 r. Jakkolwiek podczas pierwszego przesłuchania w charakterze podejrzanej M. S. podała jako adres zamieszkania i odbioru korespondencji: K., ul. K., to jednak w dalszym toku postępowania, w związku z jej poszukiwaniami, złożyła pisemne oświadczenie odnośnie adresu pod jaki ma być kierowana do niej korespondencja, wskazując: C. , ul J.. Również już na etapie postępowania sądowego, podczas posiedzenia Sądu w dniu 28 marca 2019 r. w przedmiocie umorzenia postępowania, oskarżona oświadczyła, że „aktualnie, do 30 marca 2019 r., zamieszkuje w C. , przy u. J. , a po tej dacie wyjeżdża do pracy za granicę” i jako adres dla doręczeń korespondencji podała: C. , ul J. . Przesłanie do oskarżonej zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy na poprzedni, znany Sądowi z akt sprawy adres, obarczone zatem było błędem i w konsekwencji doręczenie w trybie doręczenia zastępczego nie mogło zostać uznane za skuteczne.

Konsekwencją tego uchybienia było błędne ustalenie i dokonany w protokole rozprawy Sądu Rejonowego w K. z dnia 22 sierpnia 2019 r. zapis wskazujący, że „oskarżona M. S. - nie stawiała się, wezwana prawidłowo”. Sąd

Rejonowy błędnie uznał, że oskarżona została prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy. W tych warunkach Sąd I instancji, przeprowadzając rozprawę w dniu 22 sierpnia 2019 r. pod nieobecność oskarżonej, rażąco uchybił treści art. 374 § 1 k.p.k. i art. 117 § 2 k.p.k. Nie miał bowiem realnych podstaw do uznania, że oskarżona o terminie i miejscu tej rozprawy została prawidłowo powiadomiona. W konsekwencji, Sąd Rejonowy dopuścił się również rażącej obrazę art. 6 k.p.k. pozbawiając oskarżoną przysługującego jej z mocy art. 42 ust. 2 Konstytucji, aktów prawa międzynarodowego oraz przepisów procedury karnej fundamentalnego prawa do obrony. Niewątpliwie bowiem została ona pozbawiona możliwości osobistego uczestnictwa w rozprawie, ewentualnego składania wyjaśnień, oświadczeń i wniosków. Uchybienia te mogły mieć oczywiście istotny wpływ na treść wyroku.

Wskazane wyżej nieprawidłowości w doręczeniu oskarżonej zawiadomienia o terminie rozprawy skutkowały koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K. Ten, rozpoznając ponownie niniejszą sprawę, dokona prawidłowego zawiadomienia oskarżonej o terminie i miejscu rozprawy, umożliwiając jej tym samym podjęcie rzeczywistej obrony, zgodnej z treścią art. 6 k.p.k.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.